

5. ÜNİTE

TEMEL DEĞERLERİMİZ

Ünitemize Hazırlanalım

1. Bir şeye ihtiyaç duyduğunuzda arkadaşınız size yardım etse ne hissedersiniz? Düşüncelerinizi sınıfta paylaşınız.
2. Peygamberimize olan sevgimizi gösteren davranışlar nelerdir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
3. Vatan ve milletle ilgili atasözleri bularak defterinize yazınız.
4. Ramazan ve Kurban Bayramlarında çevrenizde ne gibi farklılıklar yaşanıyor? Gözlemlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Kavramlar : Din, değer, şehitlik, gazilik, bayram, kandil

1. Toplumumuzu Birleştiren Temel Değerler

Sizce bir toplumun ortak değerleri neler olmalıdır?

İnsanları bir arada tutan ve bir toplum oluşturmalarını sağlayan bazı değerler vardır. Bu değerler sayesinde bireyler birbirlerine sevgi, saygı ve hoşgörü ile bakar ve bir arada yaşama kültürü geliştirir. Dinî değerler, Peygamber ve ehl-i beyt sevgisi, vatan, millet ve bayrak sevgisi toplumumuzu birleştiren, milli birlik ve beraberliğimizi güçlendiren değerlerdir.

Din

İnsanlar, bireysel ve toplumsal yönü olan varlıklardır. Bu nedenle topluluk halinde yaşarlar. Birlikte yaşama ihtiyacı olan insanların birbirlerine karşı bazı görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. İnsanların bu sorumlulukları yerine getirebilmesi için uymaları gereken bazı ilkeler vardır. Bu ilkeleri belirleyen unsurların başında din gelir.

Din, sözlükte “âdet, yol, gidişat” anlamlarına gelir. Terim olarak ise “akıl sahibi insanları kendi istek ve hür iradeleri ile hayırlı olan şeylere götüren ilahi kanunlar” şeklinde tanımlanır.¹ Din, hem bireysel hem toplumsal hayatında insana yol gösterir. İnsanları ortak değerler etrafında bir arada tutar. Fertlerin birbirine bağlanıp kaynaşmasını ve sosyal hayatın uyumlu bir şekilde sürmesini sağlar. Dinin önemle üzerinde durduğu değerlerden bazıları; sevgi, saygı, sorumluluk, adalet, yardımseverlik, doğruluk dürüstlük, güven ve empatidir.

Toplumda birlik ve beraberliğin sağlanması, dinî ve millî değerlerin yaşanabilmesine bağlıdır. İslam dini, inananlar arasında birlik beraberlik duygusu oluşturmayı amaçlar ve bunun sürdürülmesine büyük önem verir. Yüce Allah, Kur’an-ı Kerim’de bu değerlere ve onların toplumsal açıdan önemli olduklarına işaret etmiştir.²

Görsel 50. Toplumumuzu ayakta tutan, birlik beraberliğimizi sağlayan temel değerlerimiz

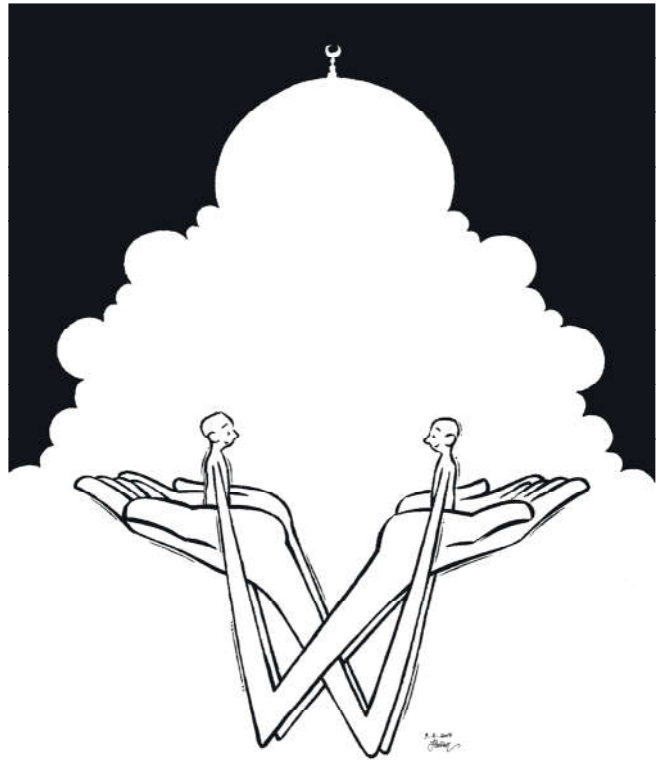
1 MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 59-60.

2 bk. Fâtır suresi, 28. ayet; Mü’minun suresi, 8. ayet.

İslam dininde toplumsal bütünleşme, birlik ve beraberlik en önemli değerlerden biridir. Bu bütünleşme de öncelikle tevhid inancıyla sağlanır. İslam'da inananlar, Allah (c.c.) karşısında eşittir. Irkları, dilleri, renkleri ne olursa olsun ayırım yapılmaz. Bu durum Kur'an-ı Kerim'de **"Göklerin ve yerin yaratılması, dillerinizin ve renklerinizin farklı olması da onun (varlığının ve kudretinin) delillerindedir. Şüphesiz bunda bilenler için elbette ibretler vardır."**³ ayetiyle açıklanmış, inananların sevgi ve kardeşlik bağı ile tek vücut olması istenmiştir.⁴

İslam tarihinde din kardeşliğinin pek çok örneğini görmek mümkündür. Bunun en güzel örneğini bize ilk Müslümanlar göstermiştir. Hicret olayı, İslam toplumundaki birlik, beraberlik ve kardeşliğin en önemli sembolüdür. Hicret esnasında Mekke'den Medine'ye göç eden Müslümanlar çok zorluk çekmiş, tüm mal varlıklarını, evlerini, yurtlarını bırakıp Medine'ye taşınmışlardır. Ensar, muhacirlere yardım etme konusunda adeta birbirleriyle yarışmış, sahip oldukları pek çok şeyi paylaşmışlardır. Mekke'li ve Medineli Müslümanlar arasında gerçekleşen bu toplumsal dayanışma örneği Kur'an-ı Kerim'de övülmüş⁵ ve bütün Müslümanlara örnek gösterilmiştir. Ensar ve muhacir kardeşliği bugün de bütün Müslümanlar için örneklerdir.

İslam dininde insanlar; zenginlik, makam, mevki, soy, sop gibi özellikleriyle değerlendirilmez. Herkes Allah (c.c.) karşısında eşittir. Allah'a (c.c.) gönülden bağlı olan, itaat eden, inancında ve davranışlarında samimi olmaya çalışan herkes Allah (c.c.) katında değerlidir. Kur'an-ı Kerim'de bu konu hakkında şöyle buyrulmuştur: **"... şüphesiz, Allah katında en değerliniz, O'na karşı gelmekten en çok sakınanınızdır. Allah bilendir, haberdardır."**⁶

Görsel 51. Mümin müminin kardeşidir.
(Buhâri, İkrâh, 7.)

BİLGİ KUTUSU

Üstün nitelik, meziyet, kıymet anlamına gelen **değer**, bir ulusun sahip olduğu maddi ve manevi öğelerin bütünüdür.

3 Rûm suresi, 22. ayet.

4 Hucurât suresi, 10. ayet.

5 bk. Enfâl suresi, 74. ayet.

6 Hucurât suresi, 13. ayet.

YORUMLAYALIM

“Daha önceden Medine’yi yurt edinmiş ve gönüllerine imanı yerleştirmiş olan kimseler, kendilerine hicret edip gelenleri severler; onlara verilenler karşısında içlerinde bir çekememezlik hissetmezler; kendileri ihtiyaç içinde bulunsalar bile onları kendilerinden önde tutarlar. Nefsinin tamahkârlığından korunabilmiş kimseler, işte onlar mutluluğa kavuşanlardır.”

(Haşr suresi, 9. ayet.)

Yukarıdaki ayeti İslam kardeşliği açısından yorumlayınız.

İslam’da toplumsal birlik ve bütünlüğü, sosyal hayatın düzenini bozan, insanları birbirine düşüren kötü davranışlar yasaklanmıştır. İnsanları birbirine yaklaştıracak, sevgi, dostluk, kardeşlik duygularını canlandıracak davranışlar emredilmiştir. Hasta olan birini ziyaret etmek, komşu hakkı gözetmek, ihtiyaç sahibi birine yardım etmek, akrabaları ziyaret etmek, selamlaşmak, hediyeleşmek gibi güzel davranışlar emredilmiştir. Kıskançlık, israf, cimrilik, yalan söylemek, dedikodu yapmak, iftira etmek, hırsızlık gibi kötülükler ise yasaklanmıştır. Bütün bu emir ve yasaklar toplumun mutlu ve huzurlu olarak bir arada yaşayabilmesi için gereklidir.

Kur’an-ı Kerim’de Müslümanların birbirlerini iyiliğe teşvik edip kötülükten sakındırmaları emredilmiştir. Yüce Allah “... iyilikte ve kötülükten sakınmakta yardımlaşın, günah işlemek ve aşırı gitmekte yardımlaşmayın...”⁷ buyurarak bu durumu ifade etmiştir. Bir toplumda iyiliği emreden, kötülükten sakındıran kimseler varsa orada birlik ve düzen vardır. Müminler arasında toplumsal bütünlüğün devamı buna bağlıdır.

Kur’an-ı Kerim’de aile, akraba ve komşulara iyi davranmak tavsiye edilmiştir. Yüce Allah bir ayette şöyle buyurmaktadır: “... Ana babaya, yakınlara, yetimlere, düşkünlere, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşta, yolcuya ve elinizin altında bulunan kimselere iyilik edin. Allah, kendini beğenip övünenleri elbette sevmez.”⁸ Hz. Peygamber de sözleri ve uygulamalarıyla bunu desteklemiştir. Bir hadisinde “Kim Allah’a ve ahiret gününe inanıyorsa, misafirine ikramda bulunsun. Kim Allah’a ve ahiret gününe inanıyorsa, akraba ile irtibatını sürdürsün...”⁹ buyurmuştur.

7 Mâide suresi, 2. ayet.

8 Nisâ suresi, 36. ayet.

9 Buhârî, Edeb, 85.

KONUŞALIM

Bir Müslümanın din kardeşiyle üç günden fazla küs durması helal olmaz.” (Buhârî, Edeb, 57.)

Yukarıdaki hadis-i şerife göre, küs kalmak toplumu oluşturan fertlerin birbirleriyle ilişkilerini nasıl etkiler? Sınıfta arkadaşlarınızla konuşunuz.

BULALIM

Harflerinin yerleri değiştirilmiş olan kelimeleri, aşağıda verilen tanımlarına uygun şekilde bularak yazınız.

1	TADEL	→	_____	5	EÜNVG	→	_____
2	ESİVG	→	_____	6	MAEPTİ	→	_____
3	GYASI	→	_____	7	BARSI	→	_____
4	RUĞOULKD	→	_____	8	OUUMLSLUKR	→	_____

1. Doğru olana göre karar vermek, hakkı gözetmek.
2. Bir şeye ya da bir kimseye karşı yakın ilgi duymak, bağlanmak.
3. Değeri, üstünlüğü, yaşlılığı sebebiyle bir kimseye bir şeye karşı dikkatli, özenli, ölçülü olmak.
4. Yalandan uzak durmak.
5. Korku, çekinme ve kuşku duymadan bağlanmak.
6. Kişinin kendini başka birinin yerine koyabilmesi.
7. Olumsuzlukları olumlu kılmak için gösterilen metanet.
8. Üzerine düşen görevi aksatmadan düzgün bir şekilde yapmak.

NOT EDELİM

Müslümanların birbirlerine karşı yerine getirmeleri gereken sorumlulukları vardır. Hz. Peygamber: "Müslümanın Müslüman üzerindeki hakkı altıdır: Onunla karşılaştığın zaman selâm ver, seni davet ettiğinde git, senden nasihat istediğinde nasihat et, aksırıp Allah'a hamt ettiğinde ona duayla karşılık ver, hastalandığında onu ziyaret et ve öldüğünde cenazesine katıl." buyurarak bu sorumlulukları açıklamıştır.

(Müslim, Selâm, 5.)

Toplumda birlik ve bütünlük duygusu tevhid inancıyla inşa edilmiş, arkasından ibadetlerle sistemleştirilmiştir. İbadetler, hem birey ile Allah (c.c.) arasında hem de inananlar arasında bağ oluşturur. Düzenli olarak yerine getirilen ibadetler, kişilerde ahlaki değerlerin yerleşmesine ve pekişmesine yardımcı olur. İnsanlar arasındaki sevgi ve muhabbet bağlarını kuvvetlendirir. İslam'da namaz, oruç, hac, zekât, sadaka, kurban gibi ibadetler toplumsal birliğin temelini oluşturan ibadetlerdir.

YAZALIM

"Allah şüphesiz adaleti, iyilik yapmayı, akrabaya yardım etmeyi emreder; çirkin işleri, kötülüğü ve zorbalığı yasak eder. Tutasınız diye size öğüt verir."

(Nahl suresi, 90. ayet.)

Yukarıda verilen ayette toplumsal bütünleşmeyi sağlayacak üç davranış emredilmiş, bu bütünleşmeyi önleyecek üç davranış ise yasaklanmıştır. Bu davranışların neler olduğunu aşağıdaki boşluklara yazınız.

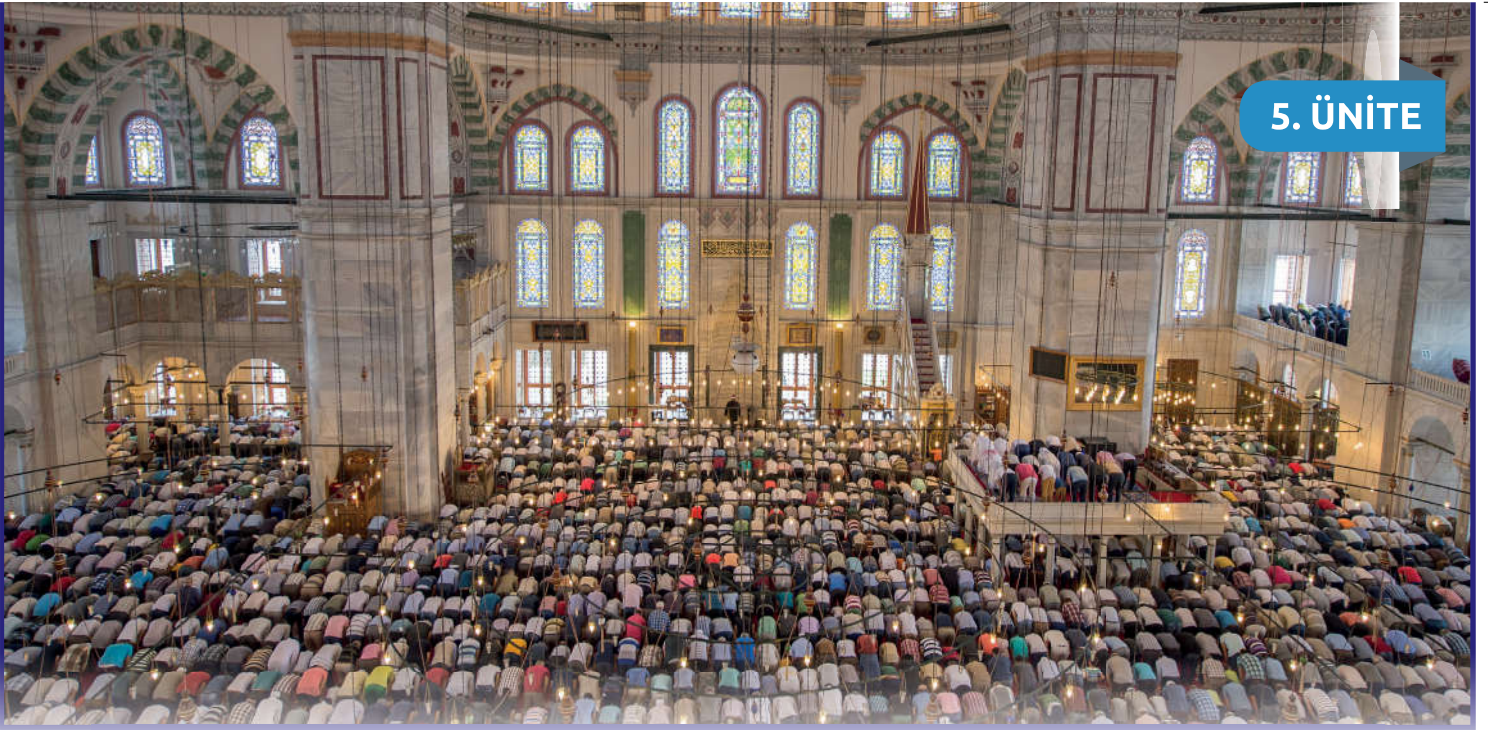
Emredilen Davranışlar

1. ....
2. ....
3. ....

Yasaklanan Davranışlar

1. ....
2. ....
3. ....

5. ÜNİTE

Görsel 52. Cemaatle namaz Müslümanlar arasında birlik beraberlik duygularını güçlendirir.

Müslümanların ibadethaneleri olan camiler, toplumsal hayatta da önemli yer tutar. Cami kelimesi; toplayan, bir araya getiren anlamına gelir.¹⁰ Allah'ın (c.c.) huzurunda her türlü sosyal, kültürel, mesleki farklılıklar bir kenara bırakılır. Pek çok farklılığa sahip olan insanlar, camide Allah'a (c.c.) kulluk etmek amacıyla aynı safta birleşir.

TAMAMLAYALIM

Aşağıda boş bırakılan yerleri uygun cümleler ile tamamlayınız.

TOPLUMSAL BİRLİK VE BERABERLİĞİN
SAĞLANMASI İÇİN

Birbirimize karşı anlayışlı olmalıyız.

10 MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 44.

Peygamber ve Ehl-i Beyt Sevgisi

KONUŞALIM

Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre Türkiye'de nüfus kütüklerine kayıtlı en çok kullanılan isimler sırasıyla şunlardır:

Kadın İsmi

Fatma

Ayşe

Hatice

Erkek İsmi

Mehmet

Mustafa

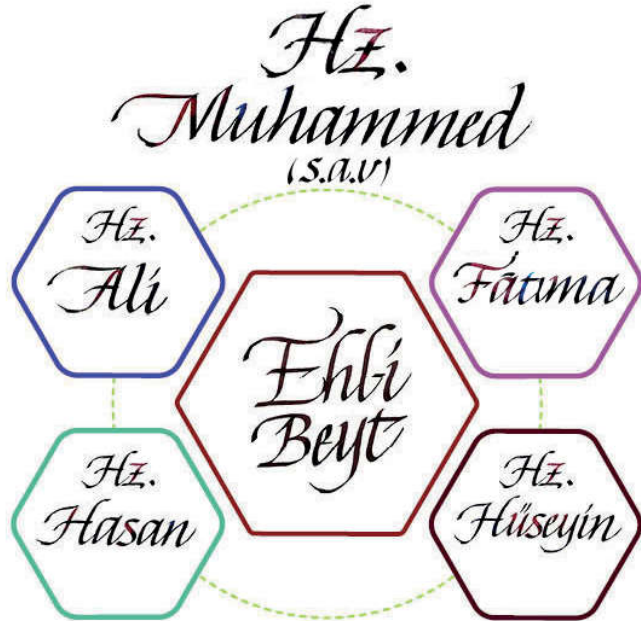
Ahmet

Sizce bu isimlerin tercih edilme sebebi ne olabilir? Sınıfta arkadaşlarınızla konuşunuz.

"Ev halkı" anlamına gelen **ehl-i beyt**, İslam'ın ilk dönemlerinden beri Hz. Peygamberin ailesi ve soyu için kullanılan bir tabirdir.¹¹ İslam toplumunda sevgi ve dostluğun kaynağı, kardeşlik ve yardımlaşmanın ortak noktalarından biri ehl-i beyttir. Çünkü Hz. Peygamberin aile fertleri, onun terbiyesinden geçmiştir. Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır: "... Ey Peygamberin ev halkı! (ehl-i beyt) Şüphesiz Allah sizden kusuru giderip sizi tertemiz yapmak ister."¹²

Ehl-i beyt, İslam toplumunda önemli bir yere sahiptir. Onlar, Hz. Peygamberin yanında bulunmuş, her türlü sıkıntıya onunla birlikte katlanmışlardır. Hz. Peygamberden öğrendiklerini yaşayarak diğer Müslümanlara örnek olmuşlardır. Tüm Müslümanlar ehl-i beyti samimiyetle sever. Bu sevginin temelinde Hz. Peygamber sevgisi vardır. Peygamber sevgisinin temelinde ise Allah (c.c.) sevgisi vardır.

Peygamber ve ehl-i beyt sevgisi İslam toplumunun ortak değeridir. Bu sevgi bizi bir araya toplar, birleştirir. Peygamber ve ehl-i beyt sevgisi toplumu etkilemiştir. Bu sayede kültür, sanat, edebiyat dünyamız zenginleşmiştir.

11 MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 67.

12 Ahzâb suresi, 33. ayet.

YORUMLAYALIM

“Size çeşitli nimetler verdiği için Allah’ı seviniz. Allah sevgisiyle beni seviniz. Benim sevgimle de ehl-i beytimi seviniz.”

(Tirmizî, Menâkıb, 32.)

Yukarıda verilen hadisi peygamber ve ehl-i beyt sevgisi açısından yorumlayınız.

PAYLAŞALIM

Adı Güzel Kendi Güzel Muhammed

Canım kurban olsun senin yoluna,
Adı güzel, kendi güzel Muhammed,
Şefâat eyle bu kemter kuluna,
Adı güzel, kendi güzel Muhammed

Mü'min olanların çoktur cefâsı,
Ahirette olur zevk-u sefâsı,
On sekiz bin âlemin Mustafâ'sı,
Adı güzel, kendi güzel Muhammed

Yedi kat gökleri seyrân eyleyen,
Kürsûnün üstünde cevlân eyleyen.
Mi'râcda ümmetin Hak'dan dileyen,
Adı güzel, kendi güzel Muhammed

Ol çâriyâr anın gökler yâridir,
Anı seven günahlardan beridir,
On sekiz bin âlemin serveridir,
Adı güzel, kendi güzel Muhammed

Aşık Yunus neyler iki cihânı sensiz,
Sen Hak Peygambersin şeksiz, gümânsiz
Sana uymayanlar gider imânsız,
Adı güzel, kendi güzel Muhammed.

Görsel 53

(Yunus Emre, Divan, s. 319.)

Yukarıdaki şiiri okuyunuz. Sizde ne gibi duygular uyandırdı? Arkadaşlarınızla paylaşınız.

Vatan, Millet ve Bayrak Sevgisi

Din, dil, tarih ve kültür birliği içinde aynı toprak parçası üzerinde yaşayan insan topluluğuna **millet** denir. Vatan, bayrak, milli marş gibi değerler toplumda birliği sağlayan ortak değerlerin en önemlilerindedir. Bunlar, bir milleti millet yapan ve fertleri aynı gaye etrafında birleştiren değerlerdir. Bu değerler olmazsa o toplum kimliğini kaybeder. Toplum ancak bu değerlere bağlı olarak yaşadığı sürece mutlu ve huzurlu olur.

Vatan, toplumun ve milletin yuvasıdır. Atalarımız, "Bülbülü altın kafese koymuşlar. İlle vatanım demiş." sözüyle bunu anlatmak istemiştir. Vatan denilen toprak parçası, bir milletin bağımsız olarak yaşadığı yerdir. Vatan, her ne kadar insanların yaşadığı toprak parçası olarak tanımlansa da yalnızca bundan ibaret değildir. İnsanların bir yeri vatan olarak benimsemeleri için manevi unsurlara da ihtiyaç vardır. Bunlar; din, dil, örf, adet, gelenek ve göreneklerdir. Bir millet, vatani üzerinde bu değerleri koruduğu sürece varlığını sürdürür.

İnsan doğduğu, büyüdüğü, anılar biriktirdiği, tarih ve kültürünün şekillendiği, akraba ve tanıdıklarının yaşadığı yere karşı sevgi besler. Ayrı kalınca özlemle vatanına kavuşmak ister. Hz. Peygamber de doğup büyüdüğü şehir Mekke'yi çok sevmiş, bu sevgisini şu sözlerle dile getirmiştir: "(Ey Mekke!) Vallahi sen Allah'ın en hayırlı ve Allah'a en sevimli olan beldesisin. Senden çıkarılmış olmasaydım seni asla terk etmezdim."¹³

Görsel 54. "Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır. Toprak eğer uğrunda ölen varsa vatandır."

Vatani ve milleti sevmek, korumak, savunmak kutsal bir görevdir. Bir toprağın vatan olma özelliğini devam ettirebilmesi için onun kıymetinin bilinmesi ve korunması gerekir. Din, dil, örf, adet, gelenek, görenek gibi manevi değerler ancak bu şekilde yaşatılabilir ve yeni nesillere aktarılabilir.

PAYLAŞALIM

"Vatan sevgisi imandandır." sözünden ne anlıyorsunuz?

Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

YORUMLAYALIM

BAYRAK

Ey mavi göklerin beyaz ve kırmızı süsü,
 Kız kardeşimin gelinliği, şehidimin son örtüsü,
 Işık ışık, dalga dalga bayrağım!
 Senin destanını okudum, senin destanını yazacağım.
 Sana benim gözümle bakmayanın
 Mezarını kazacağım.
 Seni selâmlamadan uçan kuşun
 Yuvasını bozacağım.
 Dalgalandığın yerde ne korku, ne keder...
 Gölgede bana da, bana da yer ver.
 Sabah olmasın, günler doğmasın ne çıkar:
 Yurda ay yıldızının ışığı yeter.
 Savaş bizi karlı dağlara götürdüğü gün
 Kızılığında ısındık;
 Dağlardan çöllere düştüğümüz gün
 Gölgene sığındık.
 Ey şimdi süzgül, rüzgârlarda dalgalı;
 Barışın güvercini, savaşın kartalı
 Yüksek yerlerde açan çiçeğim.
 Senin altında doğdum.
 Senin altında öleceğim.
 Tarihim, şerefim, şiiirim, her şeyim:
 Yeryüzünde yer beğen!
 Nereye dikilmek istersen,
 Söyle, seni oraya dikeyim!

(Arif Nihat ASYA, Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor, s. 24.)

Yukarıda verilen şiiri bayrak sevgisi açısından yorumlayınız.

Görsel 55

TEMEL DEĞERLERİMİZ

Bayrak, bir milletin bağımsızlığının, birlik ve beraberliğinin sembolüdür. Rengini şehitlerimizin kanından alır. Ecdadımızın emaneti ve değerli bir mirasıdır. Bayrağın taşıdığı bu anlamdan dolayı ona yapılacak herhangi bir kötülük, söylenecek kötü söz kabul edilemez. Bu emaneti şerefle taşımak her bireyin vazifesidir. Bayrağımızı sevmek ve saygı göstermek duyguların en özeli.

Bağımsızlığımızın sembollerinden biri de İstiklal Marşı'dır. Millî Şairimiz Mehmet Akif ERSOY, hürriyetin sembolü bayrağımızın şerefle dalgalanması için atalarımızın yaptığı fedakârlıkları millî marşımızda anlatmıştır. Bu fedakârlıkları hatırımızda tutmak, törenlerde millî marşımızı samimiyetle okumak hepimizin görevidir.

Vatanını ve milletini seven bir kimse; insanlar arasında din, dil, renk, ırk vb. konularda ayırım yapmaz. Vatan ve milleti uğruna fedakârlık yapmaktan çekinmez. Üzerine düşen görev ve sorumlulukları yerine getirir.

Vatan, millet, bayrak gibi kutsal değerleri canı pahasına savunup bu uğurda yaralananlara **gazi**, ölenlere ise **şehit** denir. Şehitlik ve gazilik en yüce mertebelerdendir. İslam dini, insanların değerlerini paylaşarak bir arada yaşadıkları vatani sevmeyi, korumayı emretmiş, savunmayı kutsal bir görev saymıştır. Bu açıdan Hz. Peygamber, vatan için nöbet tutmanın önemini şöyle anlatmıştır: *"Bir gün ve bir gece nöbet tutmak, bir ay oruç tutup geceleri namaz kılmaktan daha hayırlıdır. Şayet (kişi nöbette) ölürse yapmakta olduğu işin sevabı devam eder, rızkı da devam eder ve kabirdeki sorgu meleklerine karşı güven içinde olur."*¹⁴

Vatani savunmak, sadece sahip olunan toprakları korumak değildir. Üzerinde yaşayan insanların dinini, canını, malını korumak, huzur içinde yaşamalarını sağlamaktır.

*Dini ve millî değerlerimizi korumak,
hepimizin görevidir.*

Görsel 56

14 Müslim, İmare, 163.

PAYLAŞALIM

Bir doktor, öğretmen, çiftçi, eczacı, avukat, öğrenci vatanını korumak için neler yapabilir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Görsel 57

Görsel 58

Görsel 59

Görsel 60

Görsel 61

Görsel 62

Tarihimiz, şehit ve gazi olan nice askerlerin kahramanlık öyküleri ile doludur. Üzerinde yaşadığımız bu topraklar, kefensiz yatan binlerce şehidin kanıyla sulanmış mukaddes yerlerdir. Mehmet Akif Ersoy, dizeleriyle bu gerçeği dile getirmiştir:

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatani.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

YORUMLAYALIM

“Allah yolunda öldürülenlere ‘ölüler’ demeyin, zira onlar diridirler, fakat siz farkında değilsiniz.”

(Bakara suresi, 154. ayet.)

Yukarıdaki ayeti İslam’ın şehitliğe bakışı açısından yorumlayınız.

Görsel 63

7 Ağustos 2016'da İstanbul Yenikapı'da düzenlenen Demokrasi ve Şehitler Mitingi, birlik ve beraberliğimizin en güzel örneklerindedir.

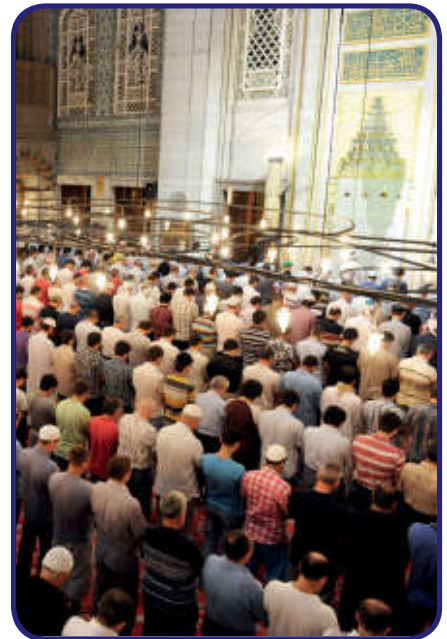
Şehit ve gaziler vatan, ezan, bayrak gibi değerleri korumak için gözlerini kırpmadan canlarını ortaya koymuşlardır. Bu topraklarda Kurtuluş Savaşı başta olmak üzere sayısız kahramanlıklar yaşanmıştır. 15 Temmuz'da sergilenen kahramanlık da bunun son örneklerindedir. Bu yüzden şehit ve gazilerimizi daima minnetle anmalı ve onlara şükran borcumuzu unutmamalıyız.

2. Dinî Bayramlar, Önemli Gün ve Geceler

İslam dininde önemli gün ve geceler hakkında neler biliyorsunuz?

Dinî bayramlar, önemli gün ve geceler toplumsal bütünleşmeye katkı sağlar. Kandiller, cuma günleri, Ramazan ve Kurban Bayramları; toplumu bütünleştiren, birlik beraberlik duygusunu pekiştiren özel gündür.

Cuma günü "toplamak, bir araya getirmek, toplanan gün" anlamına gelir. Dinimizde cuma günü, Müslümanların bir araya gelip haftalık görüşmelerini gerçekleştirdikleri özel bir toplanma ve bayram günüdür. Cuma günü, Müslümanlar açısından gerek birey gerek toplum olarak büyük bir öneme sahiptir. Hz. Peygamber, bugünün önemini şöyle açıklamıştır: "Güneşin doğduğu en hayırlı gün, cuma günüdür..."¹⁵ Cuma namazı, bu günü farklı ve önemli kılan bir ibadettir. Cuma günlerinde Müslümanlar, büyük kalabalıklar halinde toplanır,

Görsel 64.

Cuma günü, Müslümanların bayramıdır.

15 Müslim, Cuma, 18.

Cuma günü Hz. Peygamberin yapmamızı tavsiye ettiği davranışlar:

Görsel 65

Abdest almak

Görsel 66

Sadaka vermek

Görsel 67

Selamlaşmak

Görsel 68

Kur'an-ı Kerim okumak

Görsel 69

Temiz elbiseler
giyinmek

Görsel 70

Mezarlıkları
ziyaret etmek

Allah'ı (c.c.) anmak ve ibadet etmek için cuma namazı kılarlar. Cuma günü sadece namaz kılınmaz, onun öncesinde hutbe okunur. Hutbede toplumu ilgilendiren konular ele alınır, sorunlara ışık tutulur ve çözüm üretilir.

Dinî ve millî bakımdan önemli olan ve toplumca kutlanan günlere **bayram** denir. Bayramlar, sevinç ve neşe günleridir. İslam dininde iki büyük bayram vardır. Bunlar; Ramazan ve Kurban Bayramıdır. Hicretin ikinci yılından beri kutlanan bu bayramlar¹⁶, dünyanın dört bir tarafında bulunan tüm Müslümanların ortak değeridir. Bayram günleri, misafire ikramın, akraba ziyaretlerinin, dayanışma ve paylaşmanın yaşandığı özel zamanlardır.¹⁷

BİLGİ KUTUSU

Hz. Peygamber, Medine'ye hicret ettikten sonra, Medine halkının bazı günlerde kutlama yaptıklarını görmüş ve bu günlerin ne anlama geldiğini sormuştur. Medine halkı: "Biz eskiden beri bu iki gün kutlama yaparız." dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdu: "Allah Teala, cahiliyedeki o günlerin yerine size daha hayırlısını verdi. Onlar Ramazan ve Kurban Bayramı günleridir."

(Ebu Dâvûd, Salât, 246; Nesâî, Salâtu'l-îdeyn, 1.)

Bayram günleri; bir araya gelinerek ikram ve ziyafetin yapıldığı, aynı zamanda yetim ve yoksulların da gözetildiği günlerdir. Toplumu oluşturan fertlerin bütünleşip, kaynaştığı zamanlardır. Bayram namazları da bu bütünleşmeye katkı sağlayan unsurlardandır.

16 bk. İbrahim Bayraktar, "Bayram", TDV İslam Ansiklopedisi, C 5, s. 259.

17 MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 34.

Görsel 71

BİLİYOR MUSUNUZ?

Hız. Peygamber, Ramazan Bayramlarında namazdan önce hurma yemiş. Onun bu sünnetini Müslümanlar devam ettirmiş ve bayramda tatlı ikramı geleneği doğmuştur.

(bk. Nebi Bozkurt, "Bayram", TDV İslam Ansiklopedisi, C 5, s. 261.)

Bayramlarda büyüklerimizin ellerini öpüp, hayır dualarını almalıyız. Akraba ve komşularımızla bayramlaşmalı, onlara karşı güler yüzlü olmalıyız. Hasta olan tanıdıklarımızı ziyaret etmeli, geçmiş olsun dilekelerimizi iletmeliyiz. Mezarlık ziyareti yaparak, bizden dua bekleyen yakınlarımızın ruhları için dua etmeliyiz. Dargın olanları barıştırmaya çalışmalı, çevremizdeki insanlara iyi davranmalıyız. Kırıcı ve incitici davranışlardan uzak durmalıyız. Bütün bu davranışlar, toplumdaki birlik beraberlik duygusunu sağlamlaştırır, ayrılık ve düşmanlıkların yok olmasını sağlar.

Müslümanlar, cuma ve bayramlar dışında bazı gün ve geceleri de mübarek kabul etmişlerdir. Müslümanlar tarafından mübarek sayılan bu özel gecelere **kandil** denir. Bunlar; Mevlid, Regâib, Miraç, Berat ve Kadir Geceleridir.

*Buna bayram ayı derler
Bal ile şekerden yerler
Eskiden âdet olmuş
Bekçiye bahşiş verirler.*

Mevlid kandili, hicri takvime göre Rebîuevvel ayının on ikinci günüdür ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) dünyaya geldiği gecedir. Bu gecede Hz. Peygambere salat ve selam getirilir, onun örnek şahsiyetinden ve davranışlarından bahsedilir.

Regâib Kandili, Recep ayının ilk cuma gecesidir. Bu gecede dua etmek, Allah'tan (c.c.) bağışlanma dilemek, Kur'an-ı Kerim okumak, Hz. Peygambere salatüselam getirmek ve ibadet etmek tavsiye edilmiştir.

Görsel 72

Görsel 73

BİLİYOR MUSUNUZ?

Osmanlı Padişahı II. Selim döneminde mübarek gecelerde minarelerde kandiller yakılmaya başlanmıştır. Bu nedenle bu gecelere kandil geceleri denilmiştir.

(bk. Nebi Bozkurt, "Kandil", TDV İslam Ansiklopedisi, C 24, s. 300.)

Miraç Kandili, Recep ayının yirmi yedinci gecesidir. Bu gecede Hz. Peygamber, Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksa'ya götürülmüş,¹⁸ oradan göğe yükseltilerek ona Allah'ın (c.c.) ayetleri ve olağanüstü nimetleri gösterilmiştir. Beş vakit namaz bu gecede farz kılınmıştır. Müslümanlar, Miraç Gecesi'ni Kur'an-ı Kerim okuyarak, namaz kılarak, Hz. Peygambere salat ve selam göndererek değerlendirirler.

Berat Kandili, Müslümanların günahattan kurtulup Allah'ın (c.c.) affını elde etmeyi umdukları Şaban ayının on beşinci gecesidir. Hz. Peygamber, Berat Kandili'nin ibadetle geçirilmesini tavsiye etmiştir.

Kadir Gecesi, Kur'an-ı Kerim'in indirilmeye başlandığı¹⁹ Ramazan ayının 27. gecesidir. Kur'an-ı Kerim'de bu gecenin bin aydan hayırlı olduğu bildirilmiştir.²⁰ Müslümanlar, bu geceyi ibadet ederek geçirirler. Hz. Peygamber, bu geceye ulaşan müslümanların "Ey Allah'ım! Sen affedicisin, affetmeyi seversin, beni de bağışla."²¹ diye dua etmelerini tavsiye etmiştir.

Müslüman toplumlarda, kandil gecelerine özel anlamlar yüklenmiştir. Bu gecelerde ibadet edilir, dargın olanlar barışır, büyükler ziyaret edilir, komşular birbirine ikramda bulunur. Bütün bunlar toplumun ortak bir ruha sahip olmasına vesile olur.

18 İsrâ suresi, 1. ayet.

19 bk. Kadir suresi, 1. ayet.

20 bk. Kadir suresi, 3. ayet.

21 Tirmizî, Deavât, 84.

TEMEL DEĞERLERİMİZ

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

1. Toplumun birlik ve beraberliğini sağlayan temel değerlerimiz nelerdir? Açıklayınız.

.....
.....

2. Peygamber ve ehl-i beyt sevgisi toplumsal bütünleşmeye nasıl katkı sağlar? Açıklayınız.

.....
.....

3. Vatanımıza, milletimize ve bayrağımıza karşı görevlerimiz nelerdir? Sıralayınız.

.....
.....

4. Hz. Peygamberin cuma günü yapılmasını tavsiye ettiği davranışlar nelerdir? Sıralayınız.

.....
.....

5. Bayram günleri Müslümanlar için neden önemlidir? Açıklayınız.

.....
.....

6. İslam dininde özel gün ve geceler hangileridir? Açıklayınız.

.....
.....

B. Aşağıda yer alan çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.**1. Ehl-i Beytle ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?**

- A) Ehl-i beyt, Hz. Peygamberin ailesidir.
- B) Hz. Peygamberi örnek almışlardır.
- C) Kur'an-ı Kerim'de ehl-i beyt hakkında ayet bulunmamaktadır.
- D) İslam toplumunda sevgi ve dostluğun kaynağı olmuşlardır.

2. İslam'da dayanışmayı sağlayacak davranışlar emredilmiş, dayanışmayı engelleyecek davranışlar ise yasaklanmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi yasaklanan davranışlardandır?

- A) Hoşgörülü olmak
- B) Ayrımcılık yapmak
- C) Doğru sözlü olmak
- D) Adaletle muamele etmek

3. I. Sevmek ve saygı göstermek

II. Yükseklerde dalgalandırmak

III. Birlik ve beraberliğin sembolü olduğunu unutmamak

Yukarıdakilerden hangileri bayrağa karşı görevlerimizdendir?

- A) I-II
- B) I-III
- C) I-II-III
- D) II-III

4. Müslümanlar, cuma ve bayramlar dışında bazı gün ve geceleri de mübarek kabul etmişlerdir. Müslümanlar tarafından mübarek sayılan bu özel gecelere ..... denir.

Yukarıdaki metinde boş bırakılan yere aşağıdaki kavramlardan hangisi gelmelidir?

- A) Kutsal
- B) İlahî
- C) Kandil
- D) Mevlid

5. Aşağıdakilerden hangisi toplumu birleştiren temel değerler arasında yer almaz?

- A) Vatan   B) Marş   C) Irk   D) Bayrak

6. Vatan, millet, bayrak gibi kutsal değerleri canı pahasına savunup bu uğurda yaralananlara ..... , ölenlere ise ..... denir.

Boşluklara gelecek uygun kelimeler sırasıyla aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Komutan-Subay   B) Gazi-Şehit
C) Asker-Polis   D) Şehit-Gazi

7. Bayramlarda büyüklerimizin ellerini öpüp, hayır dualarını almalıyız. Hasta olan tanıdıklarımızı ziyaret etmeli, geçmiş olsun dileklerimizi iletmeliyiz. Dargın olanları barıştırmaya çalışmalı, çevremizdeki insanlara iyi davranmalıyız. Kırıcı ve incitici davranışlardan uzak durmalıyız.

Bu metinde vurgulanan asıl düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bayramlar, toplumu oluşturan fertlerin bütünleşip, kaynaştığı zamanlardır.
B) Bayramlar, ikram ve ziyafet günleridir.
C) Bayramlarda fakir ve yoksullar gözetilir.
D) Bayramlarda misafirlere tatlı ikram edilir.

8. "Kim Allah'a ve âhiret gününe inanıyorsa, misafirine ikramda bulunsun. Kim Allah'a ve âhiret gününe inanıyorsa, akraba ile irtibatını sürdürsün..." (Buhâri, Edep, 85.)

Yukarıdaki hadis-i şerifte verilmek istenen asıl mesaj aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bayramlarda misafire ikramda bulunmak gerekir.
B) Hz. Peygamber, toplumsal bütünlüğün önemini vurgulamıştır.
C) Allah'a (c.c.) ve ahiret gününe iman etmek, imanın şartlarındandır.
D) İslam dininde, inananlar akraba ziyaretine teşvik edilmiştir.

BULALIM

Aşağıdaki sözcük avını çözüp, kalan harflerin oluşturduğu sözü bulunuz.

VATAN DEĞER DİN KURBAN CUMA BİRLİK
MİLLET ŞEHİT BAYRAM DİL RAMAZAN
KANDİL BAYRAK GAZİ PEYGAMBER

V	G	B	A	Y	R	A	K	E	D
A	L	Ş	E	H	İ	T	İ	N	E
T	G	A	Z	İ	C	D	İ	L	Ğ
A	A	B	A	Y	R	A	M	N	E
N	P	E	Y	G	A	M	B	E	R
L	A	K	U	R	B	A	N	R	B
C	İ	R	B	İ	R	L	İ	K	O
U	L	R	A	M	A	Z	A	N	A
M	K	A	N	D	İ	L	D	İ	N
A	M	İ	L	L	E	T	L	İ	M

-----/-----/-----/-----

Hacı Bektaş Veli